

Γράφει ο **Βαγγέλης Γαβριηλίδης**

Μια αναγκαία εισαγωγή

Αν για κάποιο λόγο, σε μια περιοχή που υπήρχε νερό, αυτό σταματήσει να κινείται, πολύ πιθανά αυτό να εξατμιστεί, είτε ακόμα χειρότερα να δημιουργηθεί στην θέση του ένας βούρκος.

Παρόμοια συμβαίνει και με την μαρξιστική θεωρία. Οι περίοδοι στις οποίες μένει στάσιμη την οδηγούν στο να» βουρκοποιείται», στο να μολύνεται δηλαδή από την ιδεολογία του αντιπάλου, την αστική ιδεολογία σε όλες ή κάποιες από τις μορφές της. Η μυρωδιά την κάνει απωθητική, όμως η χειμαρρώδης λειτουργία που μπορεί να αποκτήσει εάν ξαναμπει σε κίνηση, μπορεί να βοηθήσει πολύ σημαντικά στο να σπάσει το φράγμα του καπιταλισμού και οι έννοιες της επανάστασης του σοσιαλισμού και του κομμουνισμού να σταματήσουν να ακούγονται σαν κάτι το ουτοπικό.

Σε μια συγκυρία παγκόσμιας τάσης προς τον ακραίο αυταρχισμό, την άνοδο της ακροδεξιάς και των φασιστών μα και την απειλή ενός Γ' παγκόσμιου πολέμου ορατή, μόνο μια ριζική κριτική και αυτοκριτική σε όλους τους τομείς της θεωρίας και της πρακτικής μας μπορεί να μας κάνει ικανούς να βοηθήσουμε ώστε η ελπίδα ανατροπής όχι μόνο να μένει ζωντανή αλλά και να γίνει και απειλητική για τους κυριάρχους .

Ένα από τα ζητήματα, που πιστεύω πως είναι από τα πλέον σημαντικά μα και από τα πλέον παραμελημένα, είναι αυτό του κόμματος (ενιαίου ή έστω με την μορφή μετώπου). Στην προσπάθεια που θα κάνω να βοηθήσω, στον βαθμό που μπορώ, στην ανακίνηση του θέματος από την οπτική του μαρξισμού, θα ήθελα να πω 4 πράγματα εισαγωγικά.

1) Θα προσπαθήσω να αναπτύξω το θέμα αρκετά. Από την ιστορική κριτική της Λούξεμπουργκ και άλλων στο μοντέλο οικοδόμησης στυλ «Τι να κάνουμε» του Λενιν, τον «από τα κάτω» τρόπο συγκρότησης της και την εσωτερική λειτουργία της Ιταλικής Επαναστατικής Αριστεράς την περίοδο 1969-1977 του Ιταλικού Μάη, έως την λειτουργία των φορέων της αριστεράς στις μέρες μας. Εξετάζοντας την εσωτερική λειτουργία, τις σχέσεις με αστικό κράτος και τους υπόλοιπους κομμουνιστικούς ή ρεφορμιστικούς φορείς, την σύνθεση, τις σχέσεις με τις κυριαρχούμενες τάξεις. Αναζητώντας τα θετικά στοιχεία που θεωρώ πως πρέπει να κρατήσουμε, τα αρνητικά που είναι επιτακτικό να αφήσουμε πίσω μας. Βάζοντας, πιθανά, κάποιες νέες ιδέες στην κουβέντα στην κατεύθυνση δημιουργίας πραγματικά δημοκρατικών φορέων που ο προσδιορισμός τους ως «κομμουνιστικούς» να μην ακούγεται σαν φάρσα.

2) Θεωρώ πολύ ελπιδοφόρα την προσπάθεια που γίνεται από την Ενωτική Πρωτοβουλία Παρέμβασης και Διαλόγου στην Ανταρσία για ένα πραγματικά δημοκρατικό φορέα (κείμενο «Ας κουβεντιάσουμε, λοιπόν, για το μέτωπο...» σημείο 3), αλλά και τις παρεμβάσεις γύρω από το θέμα του Δημήτρη Μπελαντή («Για την επόμενη μέρα, Κατά του Σταλινισμού σε κάθε του Μορφή») της Ελένης Πορτάλιου («Για ένα σύγχρονο, ανοιχτό στο μέλλον, αριστερό πολιτικό φορέα») και του Πάνου Δαμέλου («Ας μη νεκρανασταίνουμε το κόμμα νέου τύπου»). Αναφέρω τις παρεμβάσεις που έπεσαν στην αντίληψη μου γύρω από το θέμα. Ελπίζω να υπάρχουν και άλλες σε παρόμοια λογική που να μην τις έχω δει.

3) Πως, μπορεί η άμεση εμπειρία μου και ορισμένα παραδείγματα που δίνω να προέρχονται από την νεολαία σύριζα, ωστόσο πιστεύω πως (σε λιγότερο η μεγαλύτερο βαθμό) πολλά από τα στοιχεία κριτικής στα οποία θα αναφερθώ ισχύουν για το σύνολο της αριστεράς (και ορισμένες πλευρές και τον αντιεξουσιαστικό χώρο).

4) Η κριτική στην λειτουργία των αριστερών κομμάτων στην σύγχρονη περίοδο δεν μπορεί να μην είναι και αυτοκριτική. Νιώθω και εγώ ο ίδιος είχα επηρεαστεί από βαθιά αρνητικά χαρακτηριστικά που μολύνουν τους φορείς μας και το να πω πως επιδίωξα να αντισταθώ σε πλευρές τους δεν μου δίνει «άφεση αμαρτιών». Μονάχα μια πραγματικά ειλικρινής προσπάθεια να δημιουργήσουμε μια θεωρία και μια αντίστοιχη πρακτική που θα βάλει ένα τέλος στα μικρόβια του αντιπάλου που μας μολύνουν δεκαετίες τώρα, πιστεύω πως μπορεί να είναι η «εξιλέωση» εμένα ή και όποιου αισθάνεται παρόμοια.

Για τον «Κομματικό Εθνικισμό» και τα αντιπαθητικά παιδιά του

Στα πρώτα άρθρα αυτής της προσπάθειας θα επιδιώξω να δείξω αυτό που κατά την γνώμη

μου είναι η «πηγή του κακού». Η σε σημαντικό βαθμό αντιγραφή των σχέσεων εξουσίας που καθορίζουν το DNA του αστικού κράτους, των ιδεολογιών που το διαπερνούν, της ταξικής του σύνθεσης αλλά και των σχέσεων εξάρτησης (οικονομικής και σε πολιτικής) από αυτό.

Θα ξεκινήσω από το φαινόμενο του «κομματικού εθνικισμού».

Για τον «Κομματικό εθνικισμό»

Μέσα από τους ιδεολογικούς μηχανισμούς του αστικού κράτους (της εκπαίδευσης, των ΜΜΕ κτλ) οι καπιταλιστές πείθουν τους εκμεταλλευόμενους ότι το έθνος τους (στο οποίο μας πιπιλάνε συνεχώς πως πρέπει να υπάρχει ενότητα ανάμεσα στις τάξεις) είναι το ανώτερο ή έστω μέσα στο γκρούπ των πλέον ανώτερων (αν όχι στο τώρα, τότε σίγουρα στο παρελθόν) κτλ. Το έθνος βέβαια δεν είναι μόνο ανώτερο μα και περικυκλωμένο από εχθρούς (είτε εξωτερικών με την μορφή εχθρικών εθνών, είτε στο εσωτερικό με την μορφή «αντεθνικών αντικαπιταλιστών μορφωμάτων» είτε με την τρομοκρατία (αντικαπιταλιστική ή θρησκευτική) που παίζει και στα δύο ταμπλό. Έτσι θέτουν τις βάσεις του εθνικισμού (και όχι μόνο).

Αντίστοιχα η ηγεσία της Κ-Ο-Τα (από εδώ και μπρός όπου Κ-Ο-Τ = Κόμμα-οργάνωση-Τάση) διαρκώς φροντίζει να βγάζει πύρινους λόγους στα συνέδρια και στις διαδικασίες όπου διακηρύσσει το πόσο επαναστατική είναι η συγκεκριμένη Κ-Ο-, πόσο πιστή στην μαρξιστική θεωρία, πόσο αγωνιστική, πόσο ενσαρκώνει τον μεγάλο τρόπο και φόβο των καπιταλιστών κτλ...

Η ηγεσία της Κ-Ο-Τ παράγει έτσι το φαινόμενο του «κομματικού εθνικισμού» (χρησιμοποιώ τον όρο «κομματικός εθνικισμός» και όχι «κομματικός πατριωτισμός» γιατί ο δεύτερος έχει μια πιο «πονηρή» λειτουργία. Πολλές φορές κανείς λέει πως ο κομματικός πατριώτης απλά «αγαπά αγνά» και «κάνει θυσίες» για το Κ-Ο-Τ του, ενώ η αλήθεια είναι πως οδηγείται σε πολύ αρνητικές συμπεριφορές καθαρά αστικού τύπου. Για να τονίσω το αρνητικό που εν τέλει επικρατεί, επιλέγω τον όρο εθνικισμός).

Έτσι, έχοντας πείσει τα μέλη για την ανωτερότητα του χώρου στον οποίο βρίσκονται, πως είναι περικυκλωμένοι από εχθρικές ή «διαβρωμένες» από τον αντίπαλο δυνάμεις, πως είναι αμυνόμενοι και έχουν το δίκιο με το μέρος τους, ο δρόμος έχει στρωθεί βασιλικά για την επικράτηση μια σειρά καθαρά αστικών σχέσεων και πρακτικών που συναντάμε.

Συγκεκριμένα

1) Εχθρότητα διαφορετικών πολιτικών Κ-Ο-Τ και διαφορετικών ιδεολογικών ρευμάτων

Εδώ νομίζω πως αρκεί ένα παράδειγμα που πιστεύω πως συμπυκνώνει το όλο πρόβλημα. Τους πρώτους μήνες που είχα οργανωθεί στο Κόκκινο (τροτσκιστική οργάνωση) έχοντας επηρεαστεί από αυτό το κλίμα, είχα μια συζήτηση είχα με ένα φίλο που μου έλεγε καλά λόγια για τον Αλτουσέρ. Εγώ του απάντησα «έλα ρε τι μου λες για αυτόν, αυτός είναι ρεφορμιστής». Η αλήθεια ήταν πως δεν είχα διαβάσει ούτε μισή αράδα Αλτουσέρ, ούτε είχα ιδέα για το τι υποστήριζε και η μόνη μου πηγή ήταν οι «παλιοί» του Κόκκινου που είχα ακούσει να τον καταδικάζουν...

2) Αναπαραγωγή με κάθε μέσο

Πέρα από αυτό, επιστρατεύονται μέσα που είναι τελείως ξένα στις αριστερές αξίες, με σκοπό η τάση -οργάνωση να αναπαραχθεί και να μεγαλώσει. Εδώ αρχίζει ο τοίχος της ντροπής. Θα αναφέρω 4 κατηγορίες με τα πιο ενδεικτικά κατά την γνώμη παραδείγματα.

-**Εγγραφές συγγενών η φιλικών προσώπων** για να εκλεγούν περισσότεροι αντιπρόσωποι σε ένα συνέδριο. Θυμάμαι στο ιδρυτικό συνέδριο του ΣΥΡΙΖΑ 2013 σε ερώτηση που έκανα σε ένα «αρχηγό» ως νέος στο χώρο και «άμαθος» «μα καλά αυτό δεν είναι τελείως σάπιο» να μου απαντά «είναι, αλλά, αν δεν το κάνουμε θα βγάλουν οι άλλοι πιο πολλούς συνέδρους και θα επικρατήσει η δεξιά γραμμή του Τσίπρα» (είναι πραγματικά κωμικοτραγικό το πώς πάντοτε οι μεγαλύτερες ατιμίες έχουν παρέα ένα φωτοστέφανο)...

-**Πλασματικές φιλικές σχέσεις** με κάποιον ώστε να μπει στην τάση οργάνωση (το π.χ «βγαίνουμε για μπύρες με τα παιδιά, θες να έρθεις;»). Αν δεν μπει, η «φιλία» πολύ συχνά σταματά. Τελικά ήταν σκάρτη η «επαφή».

- **Ερωτικές σχέσεις** (το περίφημο και αηδιαστικό ΑΜΕ-ΟΥΜΕ) που ως κύριο στόχο έχουν να διευκολύνουν την ένταξη ενός νέου μέλους. Εδώ πιστεύω αξίζει ένα ακόμα παράδειγμα. Ακούω συζήτηση δύο μελών της Νεολαίας Σύριζα. Ο ένας είχε μόλις ξεκινήσει κάτι ερωτικό με μια κοπέλα «επαφή υποψήφια προς ένταξη» και όταν τον ρωτά ο άλλος πως πάει η φάση απαντά «μέτρια περνάω ρε φίλε. Όμως το ΑΜΕ-ΟΥΜΕ πιάνει και παίζει να γίνει δικιά μας».

-**Παρενόχληση συζητήσεων** ενός υποψήφιου μέλους με κάποιον «ανταγωνιστή». Πάλι στις αρχές που είχα οργανωθεί είχα έρθει στο στέκι Μεταναστών με ένα φίλο που συζητάγαμε και σκεφτόταν να οργανωθεί στην τάση που ήμουν. Σε μια φάση είχε πιάσει κουβέντα με μια

κοπέλα από την Ανταρσύα στο μπαρ. Έρχεται λοιπόν ένας από του «παλιούς» της οργάνωσης και μου κάνει «πήγαινε χώσου στην κουβέντα. Θα μας τον τσιμπήσει η Ανταρσύα». Όταν του αρνήθηκα λέγοντας του ότι το θεωρώ πολύ άσχημο και δεν το κάνω μου απαντά «καλά... είσαι κότα» και φεύγει.

-Ένα ακόμα ενδιαφέρον σημείο είναι πως το «**υποψήφιο μέλος**» **ονομάζεται «επαφή»**. Αν λέγεται Γιάννης και μέλος της οργάνωσης είχε βγει για καφέ μαζί του, πολύ συχνά δεν έλεγε βγήκα με τον Γιάννη αλλά με την «επαφή». Η αποπροσωποποίηση του ατόμου κάνει πιο εύκολο να εφαρμοστούν όλες οι σάπιες αστικές πρακτικές που προαναφέρθηκαν αλλά παράλληλα μαρτυρά και την υποτίμηση των εκμεταλλευομένων που εκφράζεται με πολλούς τρόπους, (με την αντίληψη του διδακτισμού που πρέπει να έχει η «πρωτοπορία» απέναντι στην «μάζα», με την έλλειψη εμπιστοσύνης στις αυθόρμητες δράσεις και πολλά άλλα που θα προσπαθήσω να πιάσω σε μεταγενέστερο άρθρο).

-Αντικατάσταση της συζήτησης και της πολιτικής αντιπαράθεσης με τις διαπραγματεύσεις

Αν η Κ-Ο-Τ είναι η κάτοχος της αληθείας ή έστω ξεκάθαρα ανώτερη, ποιος ο λόγος να συνομιλεί με τους άλλους; Από εκλεγμένα συντονιστικά όργανα, σωματεία, πρωτοβουλίες για κοινή δράση, αυτό που συνήθως κυριαρχεί δεν είναι μια ουσιαστική κουβέντα μα μια διαπραγμάτευση, όπου ο καθένας έχει απαιτήσεις ή κάνει οπισθοχωρήσεις ανάλογα με την δύναμη του.

Βέβαια, διαπραγματεύσεις χωρίς «κόλπα στους διαδρόμους» χωρίς «κάτω από το τραπέζι συνεννοήσεις » δεν νοούνται. Από συμφωνίες για σταυροδοσίες ώστε να «φαγωθεί ο κοινός εχθρός» δύο Κ-Ο-Τ, έως ψήφιση της μιας ή άλλης τροπολογίας ανάλογα με τα ανταλλάγματα σε θέσεις, σε όργανα, σε έλεγχο τοπικών κτλ.

3) Απόκρυψη των αστικών σχέσεων εξουσίας στο κόμμα

Ζήτω η ηγεσία μας η σοφή !Εφόσον ή Κ-Ο-Τ μας είναι τόσο super επαναστατική, δεν μπορεί παρά η ηγεσία μας να είναι εξαιρετική. Άρα ποιο το κακό που σχεδόν όλες οι αποφάσεις παίρνονται από αυτήν και τα μέλη της βάσης σχεδόν πάντα απαιτείται να είναι χειροκροτητές , εφημεριδοπωλητές και αφισοκολλητές; Πού το πρόβλημα της αναπαραγωγής της βασικής σχέσης εξουσίας που κυριαρχεί στο αστικό κράτος και την καπιταλιστική παραγωγή (διευθυντής-διευθυνόμενος). Η ηγεσία ξέρει και μας διευθύνει άψογα!

4) Θεωρία της φούσκας

Μια ακόμη επίδραση του «κομματικού εθνικισμού» είναι η αποσύνδεση πολιτικού-προσωπικού και η κυριαρχία καθαρά αστικών πρακτικών στην καθημερινή ζωή.

Αν είμαστε μέλη μιας τόσο σπουδαίας Κ-Ο-Τ, τότε έχουμε κάτι το ξεχωριστό, είμαστε κάτι το μάλλον φοβερό και τρομερό! Τι και αν φέρεται κανείς εγωιστικά, ανταγωνιστικά, σεξιστικά, λέει ψέματα ακόμα και σε κοντινούς του ανθρώπους και τους χρησιμοποιεί;

Για παράδειγμα, μια κλασσική απάντηση που έχω δει σε κουβέντες με άντρες συντρόφους. Λέει ο τάδε (που είχε κάνει σεξ με μια κοπέλα) «πςςς την γαμ***α την τάδε, φοβερή γκόμενα». Στην ερώτηση «μήπως αυτό που λες είναι σεξιστικό» η απάντηση είναι σχεδόν πάντα πανομοιότυπη «έλα ρε, ξεκόλλα! Είναι δυνατόν να είμαστε εμείς σεξιστές; Τα έχουμε λύσει αυτά μεταξύ μας!»

Ένας μικρός επίλογος

Επειδή οι καιροί είναι δύσκολοι και πλανάται το φάντασμα της απογοήτευσης, θα ήθελα να ξανατονίσω κάτι. Η κριτική και αυτοκριτική για την λειτουργία των Κ-Ο-Τα δεν γίνεται με την μορφή του αναθεματισμού και της απελπισίας.

Γίνεται με την λογική ότι, εάν θέλουμε να μην συνεχίζονται οι ήττες και προδοσίες, πρέπει να προσπαθήσουμε να αλλάξουμε ριζικά πολλά πράγματα ειδικά αυτά που μας γεμίζουν θλίψη, οργή και ντροπή όταν τα θυμόμαστε.